

ANTROPOLOGIA DE L'EDUCACIO

Curs 2005-2006

Professor: Joan-Carles Mèlich

Departament: Pedagogia Sistemàtica i Social

1. Contribució de l'Antropologia de l'Educació a la formació del pedagog

L'Antropologia de l'Educació és l'estudi de les transmissions educatives i de la cultura en la qual es desenvolupen. Tot pedagog realitza la seva tasca professional en un àmbit cultural, en un entorn amb unes característiques culturals específiques. L'Antropologia de l'Educació contribueix al coneixement de la cultura en la qual es duu a terme la praxi pedagògica. Aquesta assignatura té relació amb altres de primer curs de Pedagogia: Bases metodològiques de la investigació educativa I, Sociologia de l'Educació, Teoria de l'Educació, Història de l'Educació i Biologia de l'Educació.

2. Objectius i competències

Reflexionar sobre alguns problemes antropològics fonamentals: la cultura, el símbol, el mite, el ritu, les institucions educatives (família, escola), la memòria, la mort. *Competències:* Tenir una visió global i capacitat de resposta a problemes educatius actuals.

Estudiar les característiques més rellevants de la societat actual i la seva importància des del punt de vista pedagògic. *Competències:* Analitzar críticament la complexitat de la societat actual i prendre posició respecte a fets socials rellevants.

3. Continguts

1. Introducció. Les preguntes i les respostes antropològiques. L'antropologia de l'educació.
2. L'ésser humà com a ésser cultural. Conceptes de cultura. La contingència. L'espai i el temps humans. La tradició. La història. L'ésser humà com a ésser situat.
3. L'univers simbòlic. Diferència entre símbol i signe. La interpretació ineludible.
4. El mite. Les narracions simbòliques.
5. El ritu. Ritus periòdics i no periòdics. Concepte i components dels ritus de pas.
6. L'educació en la cultura postmoderna. La societat tecnològica. El funcionari i l'expert. La societat de la vigilància. La crisi de la intimitat. La crisi de sentit.
7. La memòria. Memòria i temps. La crisi de la memòria en la postmodernitat.
8. El desig. La necessitat utòpica. El principi esperança.
9. El sofriment i la mort. Del tabú de la mort a la banalització de la mort. Vers una pedagogia de la finitud.

4. Pla de treball

Es preveuen al voltant de 24 hores de *classe presencial* distribuïdes de la manera següent:

- Tema 1.- 2 hores
- Tema 2.- 4 hores
- Tema 3.- 4 hores
- Tema 4.- 2 hores
- Tema 5.- 2 hores
- Tema 6.- 4 hores
- Tema 7.- 2 hores
- Tema 8.- 2 hores
- Tema 9.- 2 hores

Es preveuen aproximadament 15 hores de *treball dirigit*: Tutories, correu electrònic, etc...
En aquestes hores es farà un comentari i lectura de textos d'Antropologia de l'Educació que es donaran a l'inici de cada tema.

Es preveuen aproximadament 36 hores de *treball autònom*. En aquestes hores l'alumne haurà d'estudiar i reflexionar sobre les exposicions a l'aula, llegir i fer resums, analitzar i valorar críticament els textos comentats.

5. Avaluació

L'avaluació serà un examen escrit sobre un tema del programa.

6. Bibliografia

- GEERTZ, C. (1991): *La interpretación de las culturas*, México, Gedisa.
- DUCH, Ll. (1997): *La educación y la crisis de la modernidad*, Barcelona, Paidós.
- DUCH, Ll. (2004): *Estaciones del laberinto. Ensayos antropológicos*, Barcelona, Herder.
- FRANKL, V. (2004): *El hombre en busca de sentido*, Barcelona, Herder.
- GIRARD, R. (1983): *La violencia y lo sagrado*, Barcelona, Anagrama.
- MARQUARD, O. (2001): *Filosofía de la compensación. Escritos sobre antropología filosófica*, Barcelona, Paidós.
- MÈLICH, J.-C. (1996): *Antropología simbólica y acción educativa*, Barcelona, Paidós.
- MÈLICH, J. C. (2002): *Filosofía de la finitud*, Barcelona, Herder.
- MEIRIEU, P. (2004): *Referencias para un mundo sin referencias*, Barcelona, Graó.
- ROMBACH, H. (2004): *El hombre humanizado. Antropología estructural*, Barcelona, Herder.
- VAN MANEN, M. (1999): *El tacto en la enseñanza. El significado de la sensibilidad pedagógica*, Barcelona, Paidós.
- VAN MANEN, M. (2004): *El tono en la enseñanza. El lenguaje de la pedagogía*, Barcelona, Paidós.
- WULF, C. (2004): *Antropología de la educación*, Barcelona, Idea Books.